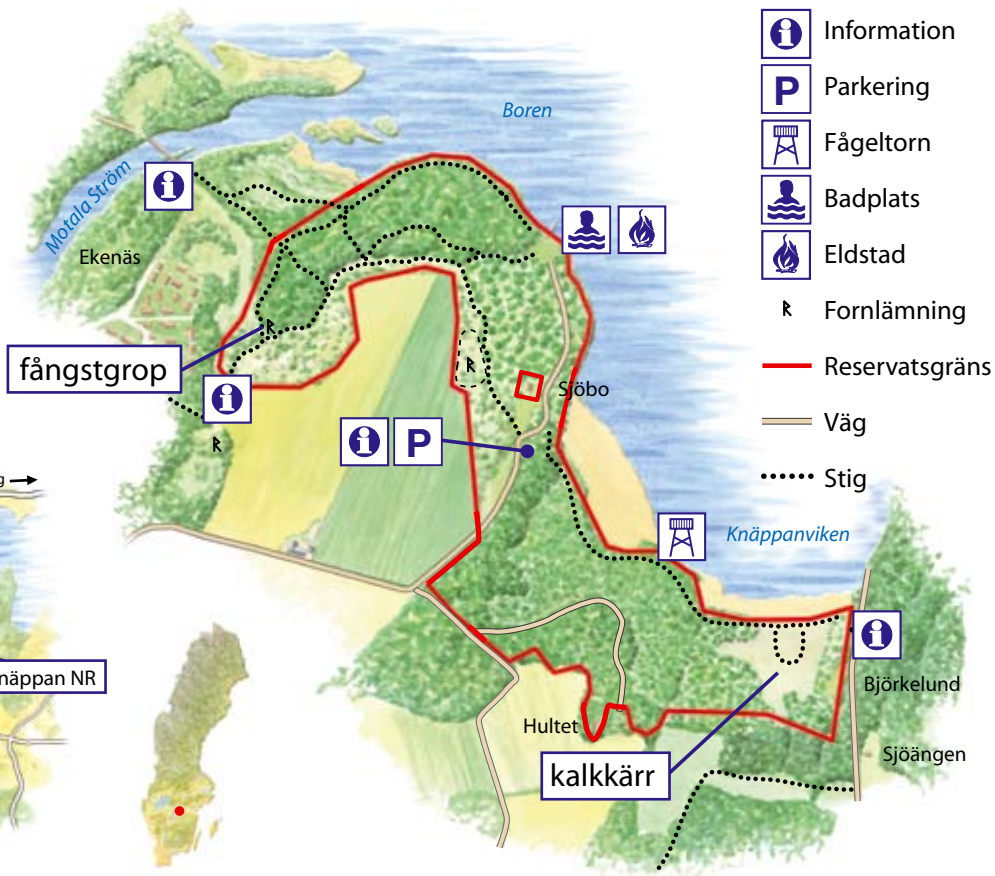

Så hittar du till reservatet:

Från riksväg 50 åk mot riksväg 32 eller 36 och följ sedan markering Y-ring Electrolux. Från Charlottenborgs slott följ skyltar mot reservatet.

Du tar dig också lätt till reservatet med cykel eller till fots via slaggbron över Motala ström. Från Borens slussar vid Göta kanal är vägen till reservatet skyltad.

Ädellövskog och sumpskog

Många av de forna betesmarkerna är numera be vuxna med ädellövskog. Ek, ask och alm är vanliga trädslag och på våren täcks marken av sippor, vårlök, svalört och lungört. I reservatet häckar ett 40-tal fågelarter och många har lövskogen som livsmiljö. Här kan du med lite tur höra både näktergal och rosenfink.

I södra delen av reservatet växer en drygt hundra år gammal lövsumpskog. Här står döda träd kvar som högstubbar eller faller till marken och blir till s.k. lågor. Gamla lövträd i kombination med kalkhaltiga källor är en mycket ovanlig och värdefull miljö där ett stort antal sällsynta mossor, lavar, skalbaggar och snäckor lever. I Sjöbo-Knäppans sumpskog finns sällsynta arter med fantasieggande namn som fetbålmossa, grå vårtlav och blåoxe.

Vårärt (*Lathyrus vernus*) växer i lövskogen.

Tillgängligt för alla

Reservatet genomkorsas av flera lättgångna stigar. Vägen till fågeltornet och kalkkärret är spångad större delen av sträckan. Den strandnära gångstigen mellan parkeringsplatsen och badet vid Gröna Plan har en hård och jämn yta men är delvis kuperad. För rullstolsburna rekommenderas därför medhjälpare. Vid fågeltornet liksom vid parkeringsplatsen finns fikabord och vid Gröna Plan finns eldstad och badbrygga.

Tänk på att!

I reservatet gäller särskilda regler för besökare. Bestämmelserna finns anslagna på skyltar i reservatet – var mån om att följa dem!

Beautifully situated at the edge of Lake Boren is Sjöbo-Knäppan Nature Reserve. The reserve was established in 1995 and is 38 hectares in size. Here are leafy deciduous forests and open pasturelands criss-crossed by relaxing walking tracks. The area rests on lime-rich bedrock, which is reflected in the flora and fauna of the area. The reserve has historic cultural grounds, with large areas of the reserve still being managed with the help of grazing animals. During April and May the grounds of the forest are covered with spring flowers such as the Wood Anemone, Liverleaf, Spring Pea and Suffolk Lungwort. The orchids in the reserve's rich fen bloom during June and July. From a bird-watching tower at the edge of Knäppanviken you can enjoy much of the reserve's rich bird life.

Kalkkärrsgrynsnäcka (Vertigo geyeri) lever i kalkkärr och är en av reservatets allra minsta och mest sällsynta invånare.

Das Naturschutzgebiet Sjöbo-Knäppan liegt am idyllischen Ufer des Sees Boren. Das 1995 gegründete und 38 Hektar große Reservat umfasst dichte Laubwälder und offene Weiden. Durch das Gebiet verlaufen bequeme Wege. An der Flora und Fauna ist zu erkennen, dass das anstehende Gestein in dieser Region sehr kalkhaltig ist. Das Gelände des Naturschutzgebietes ist altes Kulturland; große Teile des Reservates werden auch heute noch durch Beweidung gepflegt. Im Mai und April ist der Boden des Laubwaldes mit Frühlingsblumen wie Busch-Windröschen, Leberblümchen, Frühlings-Platterbse und Echtes Lungenkraut bedeckt. Die Orchideen im Kalkniedermoor des Naturschutzgebietes blühen im Juni und Juli. Vom Turm bei der Bucht Knäppanviken kann man einige Vertreter der reichen Vogelwelt des Naturschutzgebietes beobachten.

Foldern har delfinansierats av EU:s fond för regional utveckling och är en del av ett samarbete inom Östersjöregionen. Naturreservatet Sjöbo-Knäppan ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefull natur. Reservatet förvaltas av Motala kommun.

Motala kommun
591 86 Motala
Tel: 0141-22 50 00
www.motala.se

Project part-financed by the European Union (European Regional Development Fund) within the BSR INTERREG III B programme.

Välkommen till Sjöbo-Knäppan

Gör som Motala Verkstads arbetare i slutet av 1800-talet – åk på söndagsutflykt till ”Gröna plan” vid Borens strand! Här hade man picknick i det gröna med utsikt över sjön. På 1800-talet underhöll verkstadens mässingsorkester de söndagslediga verkstadsarbetarna – dagens besökare får nöja sig med skön fågelsång. Här finns förstås mycket mer att göra. Botanisera i orkidékärret, spana från fågeltornet, gå ner i fångstgropen eller bara njut!

Kommunalt reservat

Sjöbo-Knäppanreservatet bildades 1995 på grund av dess betydelse för friluftslivet samt för att säkerställa områdets höga natur- och kulturvärden. Initiativ till att skydda området togs av markägaren Motala kommun, som idag är förvaltare av det 38 hektar stora reservatet.

Kalkrik berggrund

Östgötaslättnens berggrund bildades för ca 400 miljoner år sedan och består av bland annat kalksten. Kalk i kombination med slätter och bete är förutsättningar för Knäppankärrets orkidérika flora. Kalken bidrar också till en stor mångfald i reservatets lövskogar. Om våren breder täta mattor av blåsippor ut sig och i skogen lever också kalkkrävande mossor, snäckor och svampar.

Majviva (Primula farinosa) blommar i stora mängder i kalkkärret under försommaren.

Historiska marker...

Området har en lång kulturhistoria. Människor har vistats här åtminstone sedan stenåldern för 6000 år sedan. Spår från denna tid är till exempel den stora fångstgrop som syns intill stigen i reservatets norra del. Långt senare låg här tre gårdar; Vräknebo, Kråksten och Torpa. Dessa slogs i mitten av 1600-talet ihop till Sätessgården Charlottenborg, vars djur betade området fram till 1960-talet. I ekhagen norr om parkeringsplatsen finns ännu ruinerna av gården Torpa kvar.

...som kräver skötsel

Idag sköts naturreservatet enligt en fastställd skötselplan. De öppna betesmarkerna i norr samt en restaurerad ekhage mellan parkeringsplatsen och Gröna Plan sköts med bete. På så sätt gynnas många av de växter och djur som är anpassade till ett öppet kulturlandskap. Exempel på solälskande arter som gynnas av betet är gullvivor och grova, vidkroniga ekar.

På och i en månghundraårig, fritt stående ekjätte kan hundratals värmeälskande djur

Brun kärrhök (Circus aeruginosus)

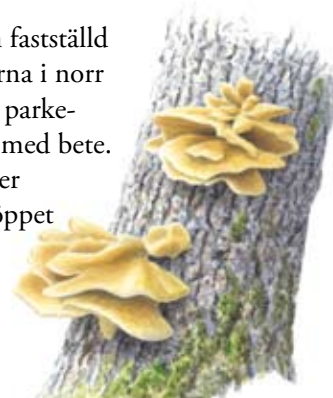
Axag (Schoenus ferrugineus)

Ängsnycklar (Dactylorhiza incarnata var. incarnata)

Blodnycklar (Dactylorhiza incarnata var. cruenta)

Kärrknipprot (Epipactis palustris)

Vaxnycklar (Dactylorhiza incarnata var. ochroleuca)

Svavelticka (Laetiporus sulphureus) växer på reservatets gamla ekar.

och växter leva. Att värna områdets ekar och att skapa förutsättningar för nya ekjättar är därför en viktig del av reservatsskötseln.

Kalkkärrets orkidéer

I maj månad blommar rosa majvivor i Knäppankärret. Juni och juli är orkidéernas tid. Då blommar ängs- och blodnycklar liksom flugblomster i stora mängder. Flugblomstrets stekellikärl lockar till sig parningsmogna stekelhanar och får på så sätt hjälp med pollineringen. I kärret växer också det lilla späda vildlinet och den ”köttätande” tätörten med sina insektsfångande, klubbiga bladrossetter tätt intill marken. Senare under sommaren syns kärrknipprot och slätterblomma.

I den blöta marken växer också det tuvade halvgräset axag och många olika arter av starr.

Utsikt från fågeltornet

Invid Knäppanviken finns

ett fågeltorn med utsikt över vassruggarna.

Här kan du spana efter änder, storskrake, sothöna, skäggdopping och häger. Dessa fåglar håller ofta till i närheten av vassen och den grunda viken, där det finns gott om föda. Särskilt roligt är att se skäggdoppingarna utföra sin parningslek under våren. Fåglarna faller ut halskragarna och utför en rad fascinerande rörelser. Ofta ser man brun kärrhök flyga lågt över vassen i jakt på föda och har du tur kan du även se lärkfalk jaga efter trollsländor. Under flyttningstider är salskrake en återkommande gäst i viken.

Ett paradys för grodor och kräldjur

Under våren bokstavligen kokar de strandnära kärren av lekande grodor. Parningsmogna grodor och paddor uppför en märklig symfoni av knarrande och puttrande läten. I kärren leker också mindre vattensalamander. Efter parningen flyttar salamandrar liksom grodor och paddor upp på land.

Skäggdopping (Podiceps cristatus) häckar i Knäppanvikens vassruggar.

